

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ สำหรับผู้บริหาร วิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยในบทนี้ ประกอบด้วย กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารสนเทศ ในวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารสนเทศ ในวิทยาลัยเกษตรกรรม กลุ่มภาคใต้ทั้งนี้เพราะโดยรายละเอียดแล้ว การใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษา จะมีแนวทางเหมือนกัน จะศึกษาจากส่วนใด หรือกลุ่มใด ก็ไม่แตกต่างกัน แต่ในการศึกษารั้งนี้ เลือกศึกษาเฉพาะภาคใต้ก่อน เพื่อเป็นแนวทางศึกษาสำหรับในภาคอื่น ๆ ต่อไป โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ

1. กลุ่มผู้ใช้ข้อมูลและสารสนเทศ ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรม 11 แห่ง
ในภาคใต้ แห่งละ 1 คน จำนวน 11 คน
- 1.2 ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา และ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถานศึกษาละ 4 คน จำนวน 44 คน
- 1.3 ผู้บริหารระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการ ได้แก่ หัวหน้าคณะวิชาต่าง ๆ คือ
คณะวิชาพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ ช่างกลเกษตร คณะวิชาพื้นฐาน ธุรกิจ ส่งเสริมวิชาชีพ อุตสาหกรรม
เกษตร และคณะประมง คณะวิชาละ 1 คน สถานศึกษาละ 7 คน จำนวน 77 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้จัดระบบสารนิเทศ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลฯ สถานศึกษาละ 1-2 คน จำนวนประมาณ 15 คน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)
1. ผู้บริหารระดับสูง (ผู้อำนวยการวิทยาลัย)	11
2. ผู้บริหารระดับกลาง (ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ)	44
3. ผู้บริหารระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการ (หัวหน้าคณะวิชาพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ ช่างกลเกษตร พื้นฐาน ธุรกิจ ส่งเสริมวิชาชีพ อุตสาหกรรม ประมง)	77
4. ผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ (หัวหน้างานศูนย์ข้อมูลการศึกษา เพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลฯ)	15
รวม	147

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

1. แบบฟอร์มรายการข้อมูลที่จัดเก็บของศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน ระดับสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษา

2. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ
 - ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติการ
 - ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ

การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องระบบสารนิเทศ เพื่อการจัดการ และเรื่องของการบริหารการศึกษา เมื่อนำมากำหนดกรอบ เพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย อาศัยแนวทางตามวัตถุประสงค์ กำหนดเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ โดยกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. โครงสร้างแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริหาร เพื่อศึกษาในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 สถานภาพส่วนตัว
 - 1.2 สภาพการใช้ข้อมูลและสารนิเทศของผู้บริหาร
 - 1.2.1 ประเภทของสารนิเทศที่คงการใช้
 - 1.2.2 วิธีการใช้สารนิเทศของผู้บริหาร
 - 1.3 การให้การสนับสนุนด้านการจัดระบบสารนิเทศของผู้บริหาร
 - 1.4 ปัญหาในการใช้ข้อมูลและสารนิเทศของผู้บริหาร
 - 1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารนิเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัย

เกษตรกรกรรม

2. โครงสร้างแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ
 - 2.1 สถานภาพส่วนตัว
 - 2.2 สภาพปัจจุบันในการจัดระบบข้อมูลและสารนิเทศของวิทยาลัยเกษตรกรกรรม
- สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- 2.2.1 ประเภทของข้อมูลและสารนิเทศที่จัดเก็บ

- 2.2.2 กระบวนการการจัดระบบข้อมูลและสารนิเทศ
- 2.3 การได้รับการสนับสนุนด้านการจัดระบบสารนิเทศจากผู้บริหาร
- 2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำข้อมูลและสารนิเทศ
- 2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารนิเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัย

เกณฑ์การประเมิน

ลักษณะของแบบสอบถาม

โครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดขึ้นตามแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จะปรากฏออกมาในลักษณะของแบบสอบถาม

2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบตรวจสอบ

(Check list) เพื่อสำรวจสภาพส่วนตัว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพการใช้ข้อมูลและสารนิเทศของผู้บริหาร แบ่งเป็น

2.1 ประเภทของสารนิเทศที่ถือการใช้

2.2 วิธีการใช้สารนิเทศของผู้บริหาร

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาการให้การสนับสนุนด้านการจัดระบบสารนิเทศของผู้บริหาร

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้สารนิเทศของผู้บริหาร

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารนิเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัยเกษตรกรรม

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบตรวจสอบ

(Check list) เพื่อสำรวจสภาพส่วนตัว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดระบบข้อมูลและสารนิเทศของวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.1 ประเภทของข้อมูลและสารนิเทศที่จัดระบบ

2.2 กระบวนการการจัดระบบข้อมูลและสารนิเทศ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาการได้รับการสนับสนุนด้านการจัดระบบสารนิเทศจากผู้บริหาร

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำข้อมูลและสารนิเทศ

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารนิเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัยเกษตรกรรม

โดยที่แบบสอบถามในส่วนที่ 2-5 ของทั้ง 2 ชุด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จึงจำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยการกำหนดเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) (Best, 1978 : 171) ดังนี้

ระดับมากที่สุด/อย่างยิ่ง	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ไม่จำเป็น/ไม่เป็น เช่นนั้นเลย/ไม่เห็นด้วย	กำหนดให้	1	คะแนน

ในแต่ละส่วนของแบบสอบถามนำมาประเมินค่าระดับออกเป็นค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ จะวิเคราะห์จากเกณฑ์เฉลี่ยโดยกำหนดค่าไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	ถือว่ามีระดับ	สูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	ถือว่ามีระดับ	สูง
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	ถือว่ามีระดับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	ถือว่ามีระดับ	ต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	ถือว่ามีระดับ	ต่ำมาก

การทดสอบแบบสอบถาม

แบบสอบทั้ง 2 ชุด จะมีวิธีการตรวจสอบ และทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1. ตรวจสอบโดยผู้วิจัยเอง ตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน ของภาษาและการใช้ถ้อยคำ ตลอดจนพิจารณาการเรียงลำดับข้อ ของแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการตรวจแก้เนื้อหา ภาษา ส่วนวน และศัพท์ทางวิชาการ ที่ใช้ในแบบสอบถาม ให้ชัดเจนและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

3. ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) โดยนำแบบสอบถาม ซึ่งได้แก้ไขปรับปรุง แล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ทดสอบแล้วมาวิเคราะห์เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของข้อถามในแบบสอบถามแต่ละตอน โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) โดยการนำไปทดสอบกับกลุ่มผู้อำนวยกา ผู้ช่วยผู้อำนวยกา หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้างานศูนย์ข้อมูล การศึกษา เพื่ออาชีพและตลาดแรงงานของวิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี และศูนย์ฝึกวิชาชีพปัตตานี สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนแบบสอบถามที่ใช้สำหรับกลุ่มผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 16.38 ของประชากรจริง ได้ระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.99 ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารนิเทศ ใช้แบบทดสอบจำนวนคิดเป็นร้อยละ 31.25 ของประชากรจริง ได้ระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98

5. นำผลจากการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามครั้งสุดท้าย

6. ขึ้นบรรณาธิกรณแบบสอบถาม ย่อหน้า วันวารรค การเรียงลำดับ ตรวจสอบความ ถูกต้องของตัวอักษร การสะกดการันต์ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้ในการรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. รวบรวมแบบฟอร์มรายการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน ระดับสถานศึกษา ของวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์
2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยดำเนินการในชั้นคอน

ต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงกรมอาชีวศึกษาพร้อมแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เพื่อพิจารณาและอนุญาตให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรของวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคใต้ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 2.2 หลังจากกรมอาชีวศึกษาอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยจึงส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรม ทั้ง 11 แห่ง โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ พร้อมกำหนดวันส่งคืน เพื่อให้ผู้อำนวยการนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัย ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้แบบฟอร์มรายการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน กับสภาพการใช้ปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer Plus) ในการวิเคราะห์แต่ละส่วนดังนี้

2-1 ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ของทั้ง 2 กลุ่มเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบตรวจสอบ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2-5 ของทั้ง 2 กลุ่ม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสำรวจสภาพการใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหาร สภาพการจักระบบสารสนเทศ การสนับสนุนการจักระบบสารสนเทศของผู้บริหาร ปัญหาในการใช้สารสนเทศ ปัญหาการจักระบบสารสนเทศ และความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัยเกษตรกรรม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.3 ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งแต่ละด้านส่วนใหญ่จำแนกข้อมูลเป็น 2 ระดับ คือ มาก และน้อย โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และตัวแปรที่จำแนกข้อมูล 2 ระดับขึ้นไป ใช้วิเคราะห์ด้วย ANOVA

2.4 ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในการจักระบบข้อมูลและสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งแต่ละด้านส่วนใหญ่จำแนกข้อมูลเป็น 2 ระดับ คือ มาก และน้อย โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และตัวแปรที่จำแนกข้อมูล 2 ระดับขึ้นไป ใช้วิเคราะห์ด้วย ANOVA

2.5 หากความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหารในแต่ละด้าน คือ ประเภทของสารสนเทศที่ต้องการใช้ วิธีการใช้สารสนเทศของผู้บริหาร การให้การสนับสนุนด้านการจักระบบสารสนเทศของผู้บริหาร ปัญหาในการใช้สารสนเทศของผู้บริหาร และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัยเกษตรกรรม กับปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

2.6 หากความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจักระบบสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูลและสารสนเทศในแต่ละด้าน คือ ประเภทของสารสนเทศที่จักระบบ กระบวนการจักระบบสารสนเทศ การได้รับการสนับสนุนด้านการจักระบบสารสนเทศจากผู้บริหาร ปัญหาและอุปสรรคในการจัทำข้อมูลและสารสนเทศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมของวิทยาลัย

เกษตรกรรม กับปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)